

Riktlinjer för vetenskaplig publicering

Beslut	Rb 33/26	Dnr.	C2026/176	Ersätter	C2014/596
Giltighet fr.o.m.	2026-05-11	t.o.m.	tills vidare	Handläggare	Magnus Åberg

Innehåll

Syfte	3
Tillämplighet.....	3
Principer	3
1. Integritet	3
2. Öppenhet	3
3. Kvalitet.....	4
4. Synlighet	4
5. Kontroll	5

Syfte

Dessa riktlinjer kompletterar *Policy för vetenskaplig publicering* (Rb 29/26) och utvecklar och konkretiserar de vägledande principer som redovisas i den.

Tillämplighet

Dessa riktlinjer gäller, tillsammans med policyn, för vetenskaplig publicering där Karlstads universitet är ensam, eller en av flera, avsändare.

Principer

1. Integritet

För all publicering vid Karlstads universitet gäller att vedertagna principer för god forskningssed ska följas, så som de är beskrivna i *Den europeiska kodexen för forskningens integritet* (ALLEA) och Vetenskapsrådets *God forskningssed*.

På Karlstads universitet gäller att alla forskningsprojekt, även doktorandprojekt, ska genomgå en granskning av etiska överväganden. Detta gäller oavsett vilken inriktning forskningen har och omfattar både internt och externt finansierade projekt. Att publicera forskningsresultat som bygger på forskning som inte genomgått en etisk bedömning strider mot god forskningssed och kan vara ett lagbrott. Processen för den etiska bedömningen är beroende av om forskningen omfattas av etikprövningslagen (SFS 2003:460) eller inte. Fakulteternas etikrådgivare ger vägledning om forskningsetiska bedömningar och om god forskningssed.

Om forskare/författare avser använda AI-verktyg i skrivande, dataanalys eller annan del av forskningen bör detta dokumenteras för att underbygga god forskningssed samt för att underlätta vid redovisningskrav, till exempel när tidskrifter avkräver AI-redogörelse av författare.

Forskare/författare är ansvariga för det AI-genererade materialet (Rb 18/24, se även *Generativ AI. Vägledning för lärare och studenter*, Rb 15/24). Användningen av AI-verktyg ska följa regelverket för informationssäkerhet som finns publicerat på Inslaget.

För att säkerställa att god publiceringsetik följs och för att förebygga konflikter rörande författarskap och författarordning ska *Riktlinjer för hantering av författarskap i vetenskapliga publikationer vid Karlstads universitet* följas (Rb 18/24). Vid misstanke om oredlighet i forskning ska *Vägledning vid misstanke om avvikelse från god forskningssed* följas (Rb 107/23).

2. Öppenhet

Forskningsresultat, forskningsdata eller läresurser som publiceras genom Karlstads Universitets kanaler eller av externa aktörer (till exempel tidskrifter, förlag, datarepositorier eller publiceringsplattformar) ska vara fritt tillgängliga via internet, under en öppen licens, under förutsättning att det är förenligt med rådande lagstiftning, forskningsetiska principer och ingångna avtal.

Att forskningsresultat publiceras öppet och fritt tillgängligt är en forskningspolitisk målsättning och ett krav som forskningsfinansiärer ålägger mottagare av forskningsmedel. Att publicera med öppen tillgång innebär att forskningen får ökad synlighet, ökade möjligheter till citering, och innebär för det mesta också att författaren behåller upphovsrätten till materialet. Publikationer, oavsett publikationstyp, författade av verksamma vid Karlstads universitet bör därför så långt det är möjligt publiceras med öppen tillgång.

Samtidigt som forskningsfinansiärers krav på öppen tillgång blivit starkare, har också kostnaderna för att publicera öppet ökat. Möjligheterna till att publicera med öppen tillgång skiljer sig också åt inom olika ämnesområden och beroende på vilken publiceringskanal som väljs.

När det gäller tidskriftspublicering erbjuder universitetsbiblioteket avtal för öppen tillgång med ett stort antal förlag och tidskrifter inom de flesta ämnesområden. Avtalen innebär att kostnaderna för öppen publicering helt eller delvis finansieras av universitetsbiblioteket. För att nyttja dessa avtal krävs att den inskickande författaren (corresponding author) är knuten till Karlstads universitet. Via universitetsbiblioteket kan författare ta reda på vilka publiceringsvillkor som gäller för en specifik tidskrift.

Det är alltid viktigt att i ansökningar om forskningsmedel budgetera för publiceringskostnader. För tidskriftspublicering gäller detta även om avtal för öppen tillgång finns på plats vid ansökningstillfället, men i synnerhet gäller det för publicering i kanaler där avtal saknas, som för proceedings, böcker, bokkapitel och lärresurser.

Idag ställer många forskningsfinansiärer och tidskrifter krav på att forskningsdata ska publiceras öppet. Datapublicering är normalt inte, och ska aldrig vara, förenat med några publiceringskostnader för forskaren. Det finns dock många andra hänsynstaganden som behöver göras innan forskningsdata kan publiceras på ett säkert sätt och i enlighet med lagkrav, god forskningssed och de internationellt etablerade FAIR-principerna (*Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*). Det är till exempel inte tillåtet att publicera forskningsdata som innehåller personuppgifter eller sekretessreglerade uppgifter öppet på internet. Publicering av forskningsdata ska därför följa principen ”så öppen som möjligt och så begränsad som nödvändigt”. Innan forskningsdata publiceras bör *Policy för hantering av forskningsdata vid Karlstads universitet* (Rb 14/20) och tillhörande riktlinjer (Rb 44/26) beaktas. Forskningsdatagruppen vid Karlstads universitet kan kontaktas vid behov av stöd.

3. Kvalitet

I syfte att säkerställa en transparent kvalitetsgranskning av forskningens innehåll, ska publicering ske i relevanta, erkända och kvalitetsgranskade nationella och internationella kanaler som tillämpar sakkunniggranskning. Vid bedömning av forskningens kvalitet ska fokus i enlighet med etablerad praxis inom respektive område ligga på kvalitativa bedömningar av innehåll, bidrag och forskningsprocess. Bibliometrisk mått kan användas som komplement, men ska inte ersätta innehållsliga bedömningar eller vara avgörande vid val av publiceringskanal.

I relation till publicering handlar kvalitet om att forskningen ska vara trovärdig, relevant och välgjord i alla aspekter, från formulerandet av forskningsfrågan och genomförandet av forskningen, till den skriftliga framställningen med tillhörande referens- och övrig formaliahantering. Författaren har ett ansvar att bara välja publiceringskanaler som möter etablerade kvalitetskrav.

Avgörande för att kvaliteten i vetenskaplig publicering och i vetenskapssystemet i stort ska upprätthållas är att forskare åtar sig uppdrag som sakkunniggranskare. Karlstads universitet uppmuntrar därför forskare att ta på sig och genomföra sådana granskningsuppdrag.

4. Synlighet

För att sprida kännedom om och skapa intresse för universitetets verksamhet, samt för att möjliggöra utvärderingar och uppföljning av forskning är det viktigt att information om publikationer författade av verksamma vid universitetet tillgängliggörs. Det är också viktigt för forskares egen meritering och karriär att bibliografisk information finns lättillgänglig för arbetsgivare och sakkunniga. Det åligger därför varje forskare/författare vid Karlstads universitet att säkerställa att publikationer som denne

skrivit finns registrerade i universitetets publikationsdatabas DiVA. Registrering i DiVA ska ske i anslutning till primär publicering och följa de riktlinjer som fastställts av universitetsbiblioteket.

För att säkerställa spårbarhet, synlighet och korrekt koppling mellan forskningen och dess upphovspersoner ska organisationstillhörighet anges vid publicering. På svenska anges Karlstads universitet och på engelska Karlstad University, kompletterat med annan relevant organisatorisk tillhörighet såsom institution eller forskningscentrum. Inga förkortningar är tillåtna. I de fall en författare har multipla tillhörigheter, till exempel till ett annat lärosäte förutom Karlstads universitet, eller till flera organisationer inom lärosätet (institution eller forskningscentrum) bör huvudprincipen vara att den organisation där merparten av forskningen genomförts ska prioriteras vid val av organisationstillhörighet. Om publiceringskanalen så tillåter kan flera organisationstillhörigheter användas. Organisationstillhörighet som inte kan/får listas som officiell affiliering men som förtjänar erkännande, bör nämnas i tackord.

Forskare uppmuntras att dela forskningsresultaten via universitetets kommunikationskanaler, sociala medier, forskningspoddar, populärvetenskapliga format eller öppna föreläsningar för att öka allmänhetens kännedom om forskningen och forskaren.

Forskare vid Karlstads universitet uppmannas starkt att skapa och underhålla en ORCID-profil. ORCID är ett internationellt etablerat identifieringssystem som kopplar publikationer till korrekt forskare/författare. Forskare uppmuntras vidare att skapa en lokal forskarprofil vid universitetet och profilkonton i till exempel Google Scholar, Web of Science och Scopus. Förutom att öka synligheten för forskningen och forskaren, hjälper ORCID och profilkonton till att öka forskningens spårbarhet.

5. Kontroll

Forskare/författare ska sträva efter att publicera med öppen tillgång, med öppen licens och med bibehållen ekonomisk upphovsrätt. Publiceringsavtal som undergräver den akademiska friheten, till exempel genom att diktera var och hur författaren kan sprida sitt arbete, ska inte ingås. Material och publikationer som producerats av anställda vid och affilierade till Karlstads universitet och som tillgängliggörs öppet ska förses med tydlig och relevant licensinformation. Forskaren är ansvarig för att material inte sprids i strid med gällande lagstiftning eller styrdokument.

Karlstads universitet ska säkerställa att vetenskaplig publicering sker i enlighet med krav från nationella och internationella forskningsfinansiärer, inklusive krav på öppen tillgång till publikationer och forskningsdata. Forskare ansvarar för att följa finansiärernas villkor, medan universitetet tillhandahåller stödstrukturer och riktlinjer för att underlätta efterlevnad.

Vid publicering av material som inte kan upphovsrättsskyddas (till exempel forskningsdata) ska ambitionen vara att den akademiska kontrollen över materialet vidmakthålls. Material och publikationer som tillgängliggörs öppet ska förses med tydlig och relevant licensinformation. De flesta forskningsfinansiärer har idag krav på öppen publicering och därtill specifika licenskrav som forskaren behöver möta. Den vanligaste och ofta rekommenderade licensen är CC BY. Det är den mest öppna licensen vilket främjar spridning av resultaten samt möjliggör omfattande återanvändbarhet.

För utgivning med kommersiella förlag är det mycket viktigt att noggrant granska publicerings- och licensvillkoren innan beslut om publicering fattas. Vid tveksamheter om avtalsvillkor kan rådgivning sökas från universitetsbiblioteket och universitetsjuristerna.

För bokutgivning med universitetets förlag, Karlstad University Press, gäller att författaren behåller upphovsrätten till det material som publiceras och själv kan välja öppna licenser, exempelvis Creative Commons, för att tydliggöra vilka rättigheter som tilldelas andra användare.